

EGIPATSKI SPOMENICI KULTURE U HRVATSKOJ

Za zadatak sam odlučila obraditi tri egipatska spomenika kulture u Hrvatskoj iz razloga što se isti mogu razgledati uživo u *Egipatskoj zbirci* Arheološkog muzeja u Zagrebu. *Egipatsku zbirku* sam razgledala u 8.-om razredu u sklopu izvanučioničke nastave. Na početku rada bih pojasnila značenje izraza „*spomenik kulture*“. Pojam „*spomenik kulture*“ je starijeg datuma, a u novije vrijeme se rabe pojmovi „*kulturno dobro*“ i „*kulturna baština*“ (npr. UNESCO). Pojam „*spomenik kulture*“ obuhvaća kako nematerijalne vidove ljudske kulture tako i povijesne građevine, umjetnine te različite druge artefakte, predmete i lokalitete. U ovom radu bih izdvojila tri predmeta koja se mogu razgledati u *Egipatskoj zbirci* Arheološkog muzeja u Zagrebu.

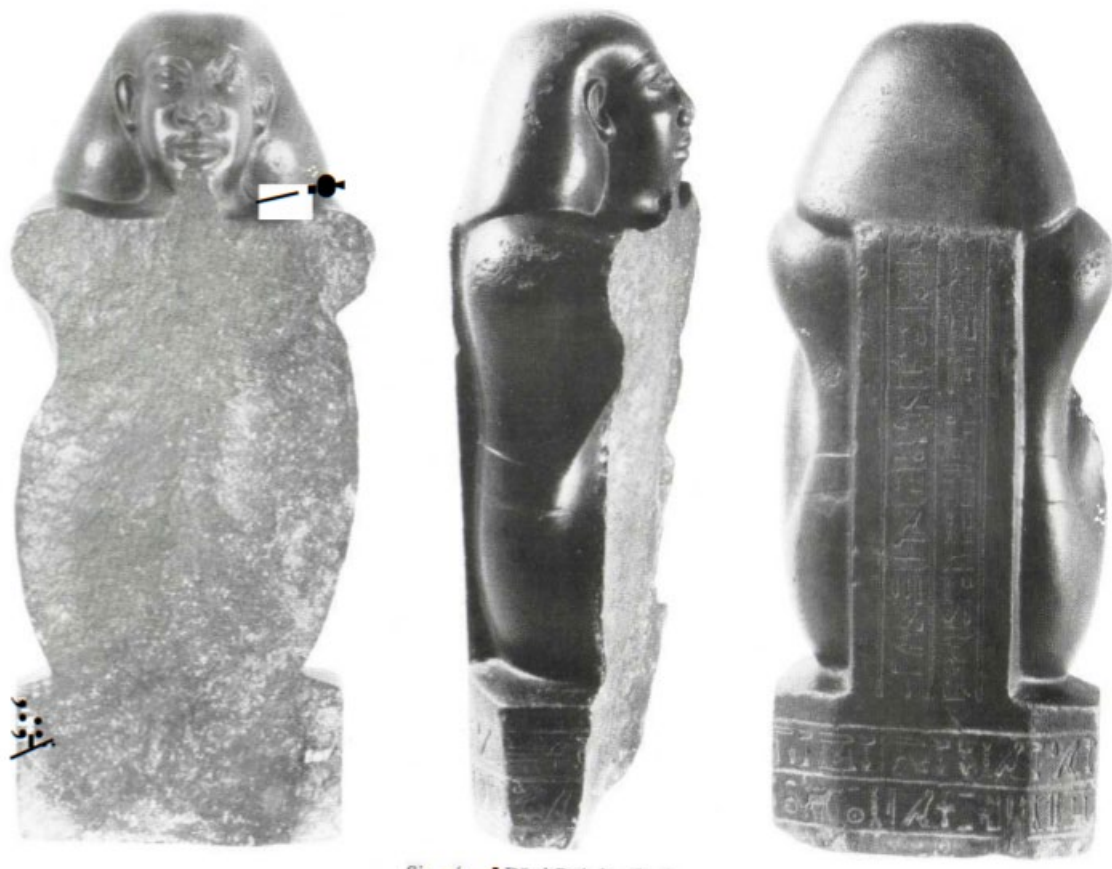
1. GLAVA FARAONA

Glava faraona je od granita, vjerojatno kao dio sfinge ili nekog spomenika kakvi su u Egiptu bili česti. Takvi kipovi su zapravo predstavljali portrete faraona. 1934 od 2282 predmeta Staroegipatske zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu potječe iz velike zbirke starina kraljevskoga podmaršala Franza baruna Kollera (umro 1826.g.). Zbirka je nastala tijekom njegova desetogodišnjeg boravka u Napulju u carskoj službi. Glava faraona je također dio Kollerove zbirke. Faraon se kod sličnih kipova najčešće prikazuje kako sjedi na tronu uspravnog držanja i simetrično smještenih nogu na koje su položene njegove nadlaktice. Cilj je prikazati faraona kao boga. Proučavajući crte lica glave faraona iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, stručnjaci su zaključili da najvjerojatnije potječe iz vremena 18. dinastije (1552-1360.g. pr. Kr.). Visina glave je 20.5 cm, a širina 25 cm. Na glavi faraona je pokrivalo zvano klaft. Klaft glavi daje zmijski izgled kobre spremne na napad. Kobra je u Egiptu bila simbol božanske i solarne moći. Brada je umjetna i stršeća, a crte očiju, obrva i zjenica su naglašene crnom bojom, na licu je blagi smješk. Sve zajedno simbolizira blagostanje.

2. SJEDEĆI KIP DŽED-PTAH-JU-EF-ANHA

Riječ je o kipu oblika kocke. Kipovi takve vrste su predstavljali portrete ljudi koji sjede zgrčenih nogu i ruku položenih na koljena tvoreći tako oblik kocke. Na takvim kipovima najviše do izražaja dolazi glava. Najljepša ostvarenja ovakve skulpture potječe iz vremena vladavine saiske dinastije (664.-525.g. pr. Kr.)

Izloženi primjerak **Sjedećeg kipa Džed-Ptah-Ju-Ef-Anha** u Arheološkom muzeju u Zagrebu je također dio Kollerove zbirke i datira iz vremena saiske dinastije. Visine je 40 cm, a širine 17,5 cm. Oštećen je i nedostaje mu prednji dio s rukama i nogama. Saiski stil posebno je vidljiv po finoći obrade kipa, licu, jednostavnosti prikaza bez suvišnog kićenja. Na bočnoj i stražnjoj strani se nalazi hijeroglifski zapisi iz kojih je vidljivo da se radi o pokojniku i da se zaziva božanska zaštita pokojnikove duše.

ČOVJEK S POSUDOM ZA RITUALNO PRANJE

Kip je grube izrade i izgleda kao nedovršen. Prikazuje najvjerojatnije svećenika koji drži posudu za čišćenje/purifikaciju. Posuda bi mogla biti i kada za ritualno pranje jer bi u nju stao i lik pored nje. Ritualno pranje je bio vrlo važan dio religijskih praksi Egipćana. Osobito je visoko svećenstvo često izvodilo ritualna pranja s obzirom da su ulazili u sama svetišta te su oblačili božanske statue. Na zidovima hramova je čak stajao i natpis „Budi čist, budi čist!“. Ovaj spomenik je smješten na četverokutno postolje s likom čovjeka koji kleči i drži obje ruke na rubu posude. Visina skulpture je 19,8 cm, dužina 27,5 cm, a širina 16,5 cm. Posuda ima na sebi pukotinu. Ljudska figura nema crta lica. J.

Monnet Saleh u knjizi *Les antiquités égyptiennes de Zagreb* ovu skulpturu datira na Srednje kraljevstvo, no taj podatak ne smatramo pouzdanim.

Zaključno mogu reći da sam odabirući skulpturu koja mi je najzanimljivija kategorija spomenika kulture otkrila koliko je bogata, lijepa i zanimljiva egipatska skulpturalna umjetnost. Istraživanje ove teme je u meni pobudilo radoznalost i želju da prilikom idućeg posjeta Arheološkom muzeju temeljitije razgledam *Egipatsku zbirku*, posebice njen skulpturalni dio.

Izvori:

<https://hrcak.srce.hr/file/39917>

<https://hrcak.srce.hr/file/190718>

<https://www.amz.hr/hr/virtualni-muzej/vodici-kroz-stalni-postav/stari-egipat/egipatska-zbirka/>

CROSBİ – Hrvatska znanstvena bibliografija: <https://www.bib.irb.hr/28268?rad=28268>

PRIREDILA:

Aneta Kunac, 1. E